

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. rugsėjo 4 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Bankroto bylos — Sąvoka „įmonė“ — Bendrovių grupė — Įmonė — Teisė iškelti šalutinę bankroto bylą — Kriterijai — Asmuo, galintis prašyti iškelti šalutinę bankroto bylą“

Byloje C-327/13

dėl *Cour d'appel de Bruxelles* (Belgija) 2013 m. birželio 7 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. birželio 17 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Burgo Group SpA

prieš

likviduojamą **Illochroma SA**,

Jérôme Theetten, *Illochroma SA* likvidatorių,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger (pranešėja) ir S. Rodin,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. balandžio 2 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Burgo Group SpA*, atstovaujamos advokatų R. Huberty ir S. Voisin,
- likviduojamos *Illochroma SA* ir J. Theetten, *Illochroma SA* likvidatoriaus, atstovaujamo advokato J. E. Kuntz,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs ir L. Van den Broeck, padedamų advokato F. Gosselin,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Kemper,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos M. Germani,

* Proceso kalba: prancūzų.

- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos M. J. García-Valdecasas Dorrego,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Czech ir M. Arciszewski,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išsvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191, toliau – reglamentas) 3, 16 ir 27–29 straipsnių išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Burgo Group SpA* (toliau – *Burgo Group*) ir likviduojamos *Illochroma SA* (toliau – *Illochroma*) bei J. Theetten, *Illochroma* likvidatoriaus, ginčą dėl šalutinės bankroto bylos (toliau – šalutinė byla), susijusios su *Illochroma* turtu, iškėlimo Belgijoje.

Teisinis pagrindas

- 3 Šio reglamento 11, 12 ir 17–19 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(11) Šiame reglamente pripažįstama, kad, esant dideliems materialinės teisės skirtumams, nustatyti universalų bankroto bylų procesą visoje Bendrijoje yra nepraktiška. Jei bylos būtų nagrinėjamos be valstybės įstatymų, reglamentuojančių bylų iškėlimą taikomų išimčių, dažnai kiltų sunkumų. <...> Šiame reglamente į tai reikėtų atsižvelgti [taip]: <...> nacionalinės bylos, susijusios tik su byla iškėlusioje valstybėje esančiu turtu, taip pat turėtų būti leidžiamos pagal pagrindines universalaus pobūdžio bankroto bylomis [toliau – pagrindinė byla] taisyklės.

(12) <...> Siekiant apsaugoti įvairius interesus, šiame reglamente leidžiama lygiagrečiai su pagrindinėmis iškelti šalutines bylas ir nagrinėti jas kartu su pagrindinėmis. Šalutines bylas galima kelti valstybėje narėje, kurioje skolininkas turi savo įmonę. <...>

<...>

(17) Prieš iškėliant pagrindinę <...> bylą teisė prašyti iškelti bankroto bylą valstybėje narėje, kurioje yra skolininko įmonė, turėtų būti suteikta tik vietiniams kreditoriams ir vietinės įmonės kreditoriams, arba iškelti bylą turėtų būti leidžiama tik tais atvejais, kai pagal valstybės narės, kurioje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teisę pagrindinė byla negali būti iškelta. Šis apribojimas taikomas siekiant užtikrinti, kad dėl teritorinių bankroto bylų iškėlimo prieš iškėliant pagrindines <...> bylas turėtų būti kreipiamasi tik būtiniaisiais atvejais. Iškėlus pagrindinę bankroto bylą, teritorinės <...> bylos tampa šalutinėmis.

(18) Iškėlus pagrindinę <...> bylą, teisė prašyti iškelti bankroto bylą valstybėje narėje, kurioje yra skolininko įmonė, šiuo reglamentu nėra apribota. Likvidatorius pagrindinėje byloje arba bet kuris kitas pagal tos valstybės narės nacionalinę teisę įgaliotasis asmuo gali kreiptis dėl šalutinės <...> bylos iškėlimo.

(19) Šalutinė <...> byla gali būti iškelta ne tik siekiant apsaugoti vietinius interesus, bet ir kitais tikslais. Gali pasitaikyti atvejų, kai skolininko nekilnojamąjį turtą per daug sudėtinga administruoti kaip vienetą arba kai skirtumai tarp susisiejančių teisinių sistemų yra tokie dideli, kad gali atsirasti problemų dėl pasekmių, kylančių iš valstybės, kurioje iškelta byla, teisės kitoms valstybėms narėms, kuriose yra turtas. Dėl šios priežasties likvidatorius pagrindinėje byloje gali prašyti iškelti šalutinę bylą, jei to reikia, kad būtų galima veiksmingai administruoti nekilnojamąjį turtą.“

4 Šio reglamento 2 straipsnyje „Sąvokų apibrėžimai“ numatyta:

„Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

h) „įmonė“ – tai bet kuri veiklos vieta, kur skolininkas vykdo nuolatinę ūkinę veiklą naudodamas žmonių ir daiktinius resursus [žmogiškuosius išteklius ir turtą].“

5 Reglamento 3 straipsnyje „Tarptautinė jurisdikcija“ nustatyta:

„1. Valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai turi jurisdikciją iškelti bankroto bylą. Jei tai yra bendrovė arba juridinis asmuo, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad jos pagrindinių turtinių interesų vieta yra jos registruota buveinė.

2. Jei skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta yra valstybės narės teritorijoje, kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti tokiam skolininkui bankroto bylą tik tuo atveju, jei jam tos kitos valstybės narės teritorijoje priklauso įmonė. Tokios bylos poveikis gali apimti tik tą skolininko turtą, kuris yra pastarosios valstybės narės teritorijoje.

3. Jei bankroto byla buvo iškelta pagal šio straipsnio 1 dalį, bet kuri byla, vėliau iškelta pagal šio straipsnio 2 dalį, laikoma šalutine byla. Ši šalutinė byla turi būti likvidavimo byla.

4. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyta teritorinė bankroto byla gali būti iškelta prieš iškeliant pagrindinę <...> bylą pagal šio straipsnio 1 dalį tik tuo atveju, jei:

<...>

b) iškelti bylą pagal šio straipsnio 1 dalį reikalauja kreditorius, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta arba gyvenamoji vieta arba registruota buveinė yra toje valstybėje narėje, kurios teritorijoje yra įmonė, arba kurio reikalavimas susijęs su tos įmonės veikla.“

6 Pagal reglamento 16 straipsnio 1 dalį „bet kuris sprendimas iškelti bankroto bylą, kurį pagal savo jurisdikciją, kaip numatyta 3 straipsnyje, priima valstybės narės teismas, pripažįstamas visose kitose valstybėse narėse nuo to momento, kai sprendimas įsiteisėja bankroto bylą iškėlusioje valstybėje“.

7 Reglamento 27 straipsnyje „Bylos iškėlimas“ numatyta:

„Vienos iš valstybių narių teisme iškėlus 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą bylą, kuri pripažįstama kitoje valstybėje narėje (pagrindinė byla), tos kitos valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją, kaip nustatyta 3 straipsnio 2 dalyje, gali iškelti šalutinę <...> bylą, nors toje kitoje valstybėje nesvarstant skolininko nemokumo. <...> Šiose bylose sprendžiamas tik tos kitos valstybės narės teritorijoje esančio skolininko turto klausimas.“

8 Reglamento 28 straipsnyje „Taikytina teisė“ nustatyta:

„Išskyrus atvejus, kai šis reglamentas numato ką kita, šalutinėms byloms turi būti taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta šalutinė byla, teisė.“

9 Reglamento 29 straipsnyje „Teisė pateikti pareiškimą dėl bylos iškėlimo“ skelbiama:

„Pareiškimą dėl bylos iškėlimo gali pateikti:

- a) likvidatorius pagrindinėje byloje;
- b) bet kuris asmuo ar institucija, įgalioti pagal valstybės narės, kurios teritorijoje prašoma iškelti šalutinę bylą, įstatymus pateikti pareiškimą dėl bylos iškėlimo.“

10 Reglamento 40 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Iškėlus bankroto bylą valstybėje narėje, jurisdikciją turintis tos šalies teismas arba jo paskirtas likvidatorius nedelsdamas informuoja žinomus kreditorius, kurių gyvenamoji vieta, nuolatinė gyvenamoji vieta ar registruota buveinė yra kitose valstybėse narėse.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 11 2008 m. balandžio 21 d. *Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoing* (Prancūzija) iškėlė bankroto bylą visoms *Illochroma* grupės bendrovėms, įskaitant *Illochroma*, pagal Belgijos teisę įsteigtą bendrovę, o J. Theetten paskyrė įgaliotiniu. 2008 m. lapkričio 25 d. šis teismas pradėjo *Illochroma* teismo likvidavimo procedūrą, o J. Theetten paskyrė likvidatoriumi.
- 12 *Burgo Group*, įsteigta Altavilla-Vicentina-Vicenza (Italija), yra *Illochroma* kreditorė už patiektas neapmokėtas prekes. 2008 m. lapkričio 4 d. *Burgo Group* pateikė J. Theetten 359 778,48 euro dydžio kreditorinį reikalavimą.
- 13 2008 m. lapkričio 5 d. laišku J.Theetten informavo *Burgo Group*, kad negali atsižvelgti į šį kreditorinį reikalavimą, nes jis pavėluotas.
- 14 2009 m. sausio 15 d. *Burgo Group* prašė iškelti šalutinę bylą *Illochroma tribunal de commerce de Bruxelles* (Belgija). Pirmojoje instancijoje atmetus šį prašymą, *Burgo Group* pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, laikydamasi pradinio prašymo.
- 15 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad reglamente „įmonė“ apibrėžiama kaip bet kuri veiklos vieta, kur skolininkas vykdo nuolatinę ūkinę veiklą naudodamas žmonių ir daiktinius resursus [žmogiškuosius išteklius ir turtą], o taip yra nagrinėjamu atveju. Iš tiesų *Illochroma* turi dvi veiklos vietas Belgijoje: yra nekilnojamojo turto savininkė, perka ir perparduoda prekes bei šioje šalyje įdarbina asmenis.
- 16 Tačiau atsakovai pagrindinėje byloje tvirtina, kad atsižvelgiant į tai, jog *Illochroma* registruota buveinė yra Belgijoje, ji negali būti laikoma įmone, kaip tai suprantama pagal reglamentą. Iš tiesų šalutinės bylos gali būti iškeltos tik įmonėms, neturinčioms teisinio subjektiškumo.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, pagal Belgijos teisę bet kuris kreditorius, įskaitant tuos, kurie įsisteigę už Belgijos ribų, gali pateikti pareiškimą Belgijos teismui dėl bankroto bylos savo skolininkui iškėlimo. Tačiau *Illochroma* tvirtino, kad šią teisę turi tik kreditoriai, įsisteigę tik teismo, kuriam pateiktas pareiškimas dėl šalutinės bylos iškėlimo, valstybėje narėje, nes šios bylos tikslas apsaugoti tik vietinius interesus.

- 18 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad reglamente konkrečiai neapibrėžta, ar jo 29 straipsnyje nurodytiems asmenims suteikta galimybė valstybėje narėje, kurioje yra įmonė, prašyti iškelti šalutinę bylą yra teisė, kurią privalo pripažinti teismas, turintis priimti sprendimą, ar toks teismas turi vertinimo laisvę dėl reikalingumo tenkinti tokį prašymą, visų pirma siekiant apsaugoti vietinius interesus.
- 19 Šiomis aplinkybėmis *Cour d'appel de Bruxelles* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„Ar <...> reglamentas <...>, konkrečiai kalbant, jo 3,16, 27 [–] 29 straipsniai, turi būti aiškinamas taip, kad:

- 1) 3 straipsnio 2 [dalyje] nurodyta „įmonė“ turi būti suprantama kaip skolininko, kuriam iškelta pagrindinė byla, filialas ir draudžiama tuo pat metu likviduojant kelias tai pačiai grupei priklausančias bendroves iškelti joms šalutinę bylą valstybėje narėje, kurioje yra jų registruota buveinė, nes jos turi teisinį subjektiškumą?
- 2) asmuo ar institucija, įgalioti pateikti pareiškimą dėl šalutinės bylos iškėlimo, privalo nuolat gyventi arba turėti registruotą buveinę valstybės narės teismo, kuriam pateiktas pareiškimas dėl tokios bylos iškėlimo, teritorijoje arba ši teisė turi būti suteikta visiems Sąjungos piliečiams, jeigu jie įrodo teisės ryšio su atitinkama įmone buvimą?
- 3) kadangi pagrindinė <...> byla yra likvidavimo byla, šalutinė <...> byla įmonei gali būti iškelta, tik jeigu ji atitinka reikalingumo kriterijus, kuriuos savo nuožiūra nustatytų valstybės narės teismas, kuriam pateiktas pareiškimas iškelti šalutinę bylą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 20 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori žinoti, ar reglamento 3 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad likviduojant bendrovę valstybėje narėje, kitoje nei jos registruotos buveinės valstybė narė, šiai bendrovei taip pat gali būti iškelta šalutinė byla kitoje valstybėje narėje, kurioje ji turi registruotą buveinę ir kurioje jei suteiktas teisinis subjektiškumas.
- 21 *Burgo Group*, Vokietijos, Graikijos, Ispanijos ir Lenkijos vyriausybės bei Europos Komisija tvirtina, kad reglamento nuostatomis nedraudžiama tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, iškelti šalutinę bylą.
- 22 Konkrečiai kalbant, *Burgo Group* mano, kad sąvokos „įmonė“ apibrėžtis, pateikta reglamento 2 straipsnio h punkte, yra aiški ir neapima nei sąvokos „filialas“, nei „teisinio subjektiškumo“. Be to, reglamento 3 straipsnio 2 dalies formuluotė nekliudo iškelti šalutinę bylą juridiniam asmeniui, kurio registruota buveinė yra toje pačioje teritorijoje kaip ir įmonė, kuri pateisina teismo, kuriam pareikšta šalutinė byla, jurisdikciją, nes nustatyta, jog šio juridinio asmens pagrindinių turtinių interesų vieta yra kitoje valstybėje narėje.
- 23 Tačiau atsakovai pagrindinėje byloje teigia, kad *Illochroma* neturi „įmonės“ Belgijoje. *Illochroma* yra pagal Belgijos teisę įsteigtas juridinis asmuo, todėl tik Belgijoje jai buvo galima iškelti pagrindinę bylą, jei tokia byla dar nebuvo iškelta Prancūzijoje, kur yra šios bendrovės pagrindinių turtinių interesų vieta.

- 24 Belgijos vyriausybė priduria, kad pagrindinė byla Prancūzijoje buvo iškelta neteisingai, nes *Illochroma* pagrindinių turtinių interesų vieta buvo Belgijoje.
- 25 Lenkijos vyriausybė per posėdį pažymėjo, kad jei reglamento 3 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją leidžiama tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinėje byloje, iškelti šalutinę bylą, reikia užtikrinti, kad bendrovės pagrindinių turtinių interesų vieta būtų nustatyta griežtai remiantis Teisingumo Teismo sprendime *Eurofood IFSC* (C-341/04, EU:C:2006:281) įtvirtintais kriterijais.
- 26 Šiuo klausimu primintina, kad remiantis reglamento 3 straipsnio 1 dalimi valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai turi jurisdikciją iškelti pagrindinę bylą.
- 27 Šiomis aplinkybėmis, pagal reglamento 16 straipsnio 1 dalį vienoje valstybėje narėje iškelta pagrindinė bankroto byla pripažįstama visose valstybėse narėse nuo to momento, kai ji sukelia pasekmių ją iškėlusioje valstybėje. Ši taisyklė reiškia, kad kitų valstybių narių teismai pripažįsta sprendimą iškelti bankroto bylą ir negali tikrinti ją iškėlusio teismo vertinimą dėl savo jurisdikcijos (Sprendimo *Bank Handlowy ir Adamiak*, C-116/11, EU:C:2012:739, 41 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 28 Iš to matyti, kad kitų valstybių narių teismai negali suabejoti sprendimu iškelti pagrindinę bylą bendrovei skolininkei, kuri priėmė vienos valstybės narės teismas, ir bent jau netiesiogine išvada, kad šios bendrovės pagrindinių turtinių interesų vieta yra šioje valstybėje.
- 29 Dėl pagrindinių turtinių interesų vietos reglamento 3 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje numatyta, kad jei yra bendrovė arba juridinis asmuo, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad jos pagrindinių turtinių interesų vieta yra jos registruota buveinė. Iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad ši bendrovės pagrindinių turtinių interesų vieta gali nesutapti su jos registruotos buveinės vieta.
- 30 Be to, primintina, kad pagal reglamento 18 konstatuojamąją dalį iškėlus pagrindinę bylą, teisė prašyti iškelti bankroto bylą valstybėje narėje, kurioje yra skolininko įmonė, šiuo reglamentu nėra apribota. Taigi, reglamento 3 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad tokiu atveju kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti tokiam skolininkui bankroto bylą tik tuo atveju, jeigu jis tos kitos valstybės narės teritorijoje turi įmonę.
- 31 Šiomis aplinkybėmis, kalbant apie sąvoką „įmonė“, ji reglamento 2 straipsnio h punkte apibrėžiama taip: „tai bet kuri veiklos vieta, kur skolininkas vykdo nuolatinę ūkinę veiklą naudodamas žmonių ir daiktinius resursus [žmogiškuosius išteklius ir turtą]“. Tačiau, kaip jau nusprendė Teisingumo Teismas, tai, kad ši apibrėžtis susijusi su ūkinės veiklos vykdymu naudojant žmogiškuosius išteklius, rodo, kad reikia minimalios organizacijos ir tam tikro stabilumo. Iš to matyti, kad, *a contrario*, vien atskiro turto arba banko sąskaitų buvimas iš principo neatitinka reikalavimų, būtinų „įmonei“ apibrėžti (Sprendimo *Interedil*, C-396/09, EU:C:2011:671, 62 punktą).
- 32 Tačiau neginčytina, kad reglamento 2 straipsnio h punkte pateiktoje apibrėžtyje nėra jokios nuorodos į bendrovės skolininkės registruotos buveinės vietą ar nagrinėjamų operacijų vietos juridinę formą. Atsižvelgiant į jos formuluotę neatmetama galimybė, kad įmonė, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, gali turėti teisinį subjektiškumą ir būti valstybėje narėje, kurioje ši bendrovė turi registruotą buveinę, su sąlyga, kad ji atitinka šioje nuostatoje nustatytus kriterijus.
- 33 Tokį aiškinimą taip pat patvirtina tikslai, susiję su galimybe, numatyta, be kita ko, reglamento 29 straipsnio b punkte, prašyti iškelti šalutinę bylą.
- 34 Iš tiesų reglamento 11 konstatuojamoje dalyje skelbiama, kad, „esant dideliems materialinės teisės skirtumams, nustatyti universalų bankroto bylų procesą visoje Bendrijoje yra nepraktiška“, kad „jei bylos būtų nagrinėjamos be valstybės įstatymų, reglamentuojančių bylų iškėlimą taikomų išimčių, dažnai kiltų sunkumų“ ir kad galiausiai reglamente reikėtų atsižvelgti pirmiausia į tai, kad

„nacionalinės bylos, susijusios tik su byla iškėlusioje valstybėje esančiu turtu, taip pat turėtų būti leidžiamos“. Taip pat reglamento 12 konstatuojamoje dalyje pažymima, kad leidžiama iškelti šalutinę bylą, visų pirma „siekiant apsaugoti įvairius interesus“, o 19 konstatuojamoje dalyje priduriama, kad šalutinė byla gali būti iškelta ne tik siekiant apsaugoti vietinius interesus, bet ir „kitais tikslais“.

- 35 Todėl, jei sąvoką „įmonė“ reikia aiškinti taip, kad ji negali apimti bendrovės skolininkės veiklos vietos, t. y. vietos, kuri aiškiai atitinka reglamento 2 straipsnio h punkte nustatytus kriterijus ir yra valstybės narės, kurioje yra šios bendrovės registruota buveinė, teritorijoje, „vietiniams interesams“, įskaitant ir šioje valstybėje narėje įsisteigusių kreditorių interesus, nebus taikoma šio reglamento apsauga iškeltiant šalutinę bylą šioje valstybėje narėje.
- 36 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, viena vertus, jei aišku, kad vietinių kreditorių apsauga nėra vienintelis galimybės iškelti šalutinę bylą tikslas, minėtame punkte pateiktas aiškinimas prieštarauja esminiam reglamento tikslui, juo labiau kad atrodo tikėtina, jog pagal šį reglamentą saugotini „vietiniai“ interesai gali materializuotis valstybėje narėje, kurioje yra nagrinėjamos bendrovės skolininkės registruota buveinė, nors šios bendrovės pagrindinių turtinių interesų vieta yra kitoje valstybėje narėje.
- 37 Iš tiesų tokie interesai gali, be kita ko, būti kreditoriaus teisėti lūkesčiai turėti galimybę prašyti įgyvendinti realias teises, susijusias su skolininko turtu, kuris sudaro atitinkamos įmonės turtą, ar pasinaudoti kitomis pirmumo teisėmis remiantis valstybės narės, kurioje yra ši įmonė, galiojančiomis teisės nuostatomis, kai kreditorius gali numatyti šias nuostatas pradėdamas komercinius santykius su skolininku.
- 38 Kita vertus, dėl šio sprendimo 35 punkte pateikto aiškinimo valstybėje narėje, kurioje bendrovė skolininkė turi registruotą buveinę, įsisteigę kreditoriai gali būti diskriminuojami, palyginti su, pirma, kreditoriais, įsisteigusiais kitose valstybėse narėse, kuriose, atsižvelgus į atvejį, yra kitos skolininkės įmonės.
- 39 Šiomis aplinkybėmis į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad reglamento 3 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, jog likviduojant bendrovę valstybėje narėje, kitoje nei jos registruotos buveinės valstybė narė, šiai bendrovei taip pat gali būti iškelta šalutinė byla kitoje valstybėje narėje, kurioje ji turi registruotą buveinę ir kurioje jai suteiktas teisinis subjektiškumas.

Dėl antrojo klausimo

- 40 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori žinoti, ar reglamento 29 straipsnio b punktą reikia aiškinti taip, kad asmuo ar institucija, įgaliota pateikti pareiškimą dėl šalutinės bylos iškėlimo, privalo nuolat gyventi arba turėti registruotą buveinę valstybės narės, kurioje prašoma iškelti tokią bylą, teritorijoje, o gal pateikti pareiškimą gali visi piliečiai, kurių reikalavimai kyla iš šios įmonės veiklos.
- 41 *Burgo Group* ir iš esmės Belgijos ir Graikijos vyriausybės bei Komisija šiuo klausimu teigia, jog nebūtina, kad kreditorius, prašantis iškelti šalutinę bylą, turėtų gyvenamąją vietą ar registruotą buveinę valstybėje narėje, kurioje yra nagrinėjama įmonė, ar įrodytų, kad jo reikalavimas kilęs iš šios įmonės veiklos. Pagal reglamento 3 straipsnio 4 dalies b punktą šios sąlygos taikomos tik tuo atveju, kai nepriklausomą teritorinę bankroto bylą prašoma iškelti prieš iškeltą pagrindinę bylą kitoje valstybėje narėje. Tačiau iškėlus pagrindinę bylą šalutinės bylos iškėlimo procesą iš esmės reglamentuoja nacionalinė valstybės narės, kurioje yra nagrinėjama įmonė, teisė.
- 42 Atvirksčiai, atsakovai pagrindinėje byloje teigia, kad pagal Belgijos teisę pareiškimą iškelti šalutinę bylą teisėtai gali pateikti tik kreditorius, turintis gyvenamąją vietą ar registruotą buveinę Belgijoje, nes Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos aiškinti Belgijos teisės nuostatų, kurios yra esminės pagrindinėje byloje.

- 43 Vokietijos vyriausybės teigimu, be kita ko, iš reglamento tikslų matyti, kad nors nacionalinė teisė lemia, kas, be likvidatoriaus pagrindinėje byloje, gali pateikti pareiškimą iškelti šalutinę bylą, ši teisė negali būti pagrįsta kreditoriaus ar įstaigos, pateikusių prašymą iškelti šalutinę bylą, registruota buveine ar gyvenamąja vieta nagrinėjamoje valstybėje narėje.
- 44 Ispanijos vyriausybė priduria: kadangi šalutinės bylos tikslas – ne vien apsaugoti vietinius interesus, teisė pateikti pareiškimą negali būti apribota vien asmenimis, turinčiais „vietinį“ ryšį.
- 45 Šiuo klausimu primintina, kad remiantis reglamento 29 straipsnio b punktu, be likvidatoriaus pagrindinėje byloje, pareiškimą iškelti šalutinę bylą gali pateikti „bet kuris asmuo ar institucija, įgalioti pagal valstybės narės, kurios teritorijoje prašoma iškelti šalutinę bylą, įstatymus pateikti pareiškimą dėl bylos iškėlimo“. Todėl iš šios nuostatos aiškiai matyti, kad teisė pateikti pareiškimą iškelti šalutinę bylą visų pirma turi būti vertinama pagal nagrinėjamą nacionalinę teisę.
- 46 Tačiau valstybės narės, priimdamos nacionalines nuostatas, reglamentuojančias, kuris asmuo gali pateikti pareiškimą iškelti šalutinę bylą, pagal nusistovėjusią teismo praktiką privalėjo rūpintis, kad būtų užtikrintas reglamento veiksmingumas, atsižvelgiant į juo siekiamą tikslą (šiuo klausimu, be kita ko, žr. Sprendimo *Endress*, C-209/12, EU:C:2013:864, 23 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 47 Tačiau, viena vertus, kaip matyti iš šio sprendimo 34 punkto, reglamento nuostatos, susijusios su kreditoriaus teise pateikti pareiškimą iškelti šalutinę bylą, be kita ko, yra skirtos universaliam valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta pagrindinė byla, teisės poveikiui sušvelninti, leidžiant tam tikromis sąlygomis iškelti šalutines bylas, kad būtų apsaugoti „įvairūs interesai“, įskaitant „vietinius interesus“.
- 48 Kita vertus, iš reglamento 17 ir 18 konstatuojamųjų dalių ir 3 straipsnio 2 ir 4 dalių matyti, kad jame daromas aiškus skirtumas tarp teritorinių bylų, iškeltų prieš pagrindinę bylą, ir šalutinių bylų. Tačiau vien pirmųjų bylų atveju teisė pateikti pareiškimą jas iškelti suteikiama tik kreditoriams, kurių įprasta gyvenamoji vieta ar registruota buveinė yra valstybėje narėje, kurios teritorijoje yra nagrinėjama įmonė, arba kurių reikalavimai kyla iš šios įmonės veiklos (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Zaza Retail*, C-112/10, EU:C:2011:743, 30 punktą). Iš to matyti, *a contrario*, kad šie ribojimai netaikomi šalutinėms byloms.
- 49 Galiausiai, konkrečiau kalbant apie galimą teisės pateikti pareiškimą iškelti šalutinę bylą suteikimą vien vietiniams kreditoriams, reikia konstatuoti, kad dėl tokio ribojimo atsiranda skirstymas, pagrįstas kriterijumi, keliančiu grėsmę, kad pirmiausia kitų valstybių narių piliečiai atsidurs blogesnėje padėtyje, nes ne rezidentai dažniausiai yra ne piliečiai. Tačiau toks skirstymas yra netiesioginė diskriminacija, pagrįsta pilietybe, kuri, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, iš esmės draudžiama (žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Italija*, C-388/01, EU:C:2003:30, 14 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 50 Tačiau nors reglamento 17 konstatuojamoje dalyje pateikiamas aiškus pirminio kreditorių, turinčių gyvenamąją vietą ar registruotą buveinę valstybės narės, kurios teritorijoje yra nagrinėjama įmonė, ir kreditorių, kurių reikalavimai kyla iš šios įmonės veiklos, vertinimo, numatyto reglamento 3 straipsnio 4 dalies b punkte, pateisinimas, kiek tai susiję su teritorinės bylos iškėlimu prieš pagrindinės bylos iškėlimą, t. y. pateisinimas, kuriuo siekiama maksimaliai apriboti iškeliamas savarankiškas teritorines bylas prieš pagrindinės bylos iškėlimą, toks pateisinimas negali būti numatytas ir remiantis reglamento nuostatomis negali būti taikomas šalutinėms byloms.
- 51 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad reglamento 29 straipsnio b punktas aiškintinas taip, kad klausimą, kuris asmuo ar institucija turi teisę pateikti pareiškimą dėl šalutinės bylos iškėlimo, reikia vertinti remiantis nacionaline valstybės narės, kurios teritorijoje prašoma iškelti šią bylą, teise. Tačiau teisės pateikti pareiškimą iškelti šalutinę bylą negalima suteikti tik kreditoriams, kurie turi gyvenamąją vietą ar registruotą buveinę valstybėje narėje, kurios teritorijoje yra nagrinėjama įmonė, ar tik kreditoriams, kurių reikalavimai kyla iš šios įmonės veiklos.

Dėl trečiojo klausimo

- 52 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori žinoti, ar šalutinės bylos iškėlimas, kai pagrindinė byla yra likvidavimo byla, ribojamas reikalingumo kriterijais, kuriuos turi nustatyti valstybės narės teismas, kuriam pateiktas pareiškimas iškelti šalutinę bylą.
- 53 *Burgo Group* teigia, kad teisė, o ne vien galimybė, pateikti pareiškimą iškelti šalutinę bylą koreguoja bankroto universalumo principą, numatytą reglamente, kuriame nenumatyta, kad reikalingumo kriterijų turi vertinti pareiškimą iškelti šalutinę bylą gavęs teismas.
- 54 Tačiau atsakovai pagrindinėje byloje tvirtina, kad šalutinės bylos iškėlimas yra tik teismams suteikta galimybė, o ieškovas dėl bankroto turi pagrįsti interesą iškelti tokią bylą ir įrodyti, kad tokios bylos iškėlimas jam leistų būti aukštesnėje vietoje tenkinant kreditinius reikalavimus ar turėti kitą pirmumo teisę.
- 55 Belgijos vyriausybė primena didelę diskreciją, susijusią su šalutinės bylos iškėlimu, kurią turi pareiškimą iškelti bylą gavęs teismas, remiantis reglamento 29 straipsniu.
- 56 Vokietijos ir Graikijos vyriausybės iš esmės sutinka su *Burgo Group* pozicija. Reglamento nuostatų sistema ir tikslai patvirtina aiškinimą, kad atitinkamas teismas negali nagrinėti reikalingumo klausimų tokiomis aplinkybėmis. Šiuo atveju klausimas, ar jau iškelta pagrindinė byla yra likvidavimo arba reorganizavimo, nėra lemiamas.
- 57 Ispanijos vyriausybė pažymi, kad, priešingai nei byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Bank Handlowy ir Adamiak* (EU:C:2012:739, 63 punktą), šiuo atveju nagrinėjama pagrindinė byla yra likvidavimo byla. Be to, šiame sprendime Teisingumo Teismas kalbėjo ne apie galimybę iškelti ar neiškelti šalutinę bylą, o vien apie teismo vaidmenį iškėlus šalutinę bylą.
- 58 Komisija, atsižvelgdama į Sprendimą *Bank Handlowy ir Adamiak* (EU:C:2012:739), teigia, kad reglamentas neįpareigoja iškelti šalutinę bylą, o tik numato galimybę tai padaryti. Tuo atveju, kai kreditorius nesilaiko termino pateikti reikalavimą pagrindinėje byloje, į jo interesą pateikti reikalavimą šalutinėje byloje turi būti atsižvelgta tik jeigu jis apie tai nebuvo tinkamai informuotas iškėlus pagrindinę bylą, remiantis reglamento 40 straipsniu.
- 59 Siekiant atsakyti į trečiąjį klausimą, pirmiausia reikia priminti, kad, pagal reglamento 27 straipsnį iškėlus pagrindinę bylą, kitos valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją, kaip nustatyta 3 straipsnio 2 dalyje, gali iškelti šalutinę bylą. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo praktikos, tokią bylą galima iškelti, jei pagrindinė byla yra apsauginio pobūdžio arba, *a fortiori*, kai pastaroji byla yra likvidavimo byla (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Bank Handlowy ir Adamiak*, EU:C:2012:739, 63 punktą).
- 60 Be to, primintina, kad pagal reglamento 28 straipsnį, išskyrus atvejus, kai šis reglamentas numato ką kita, šalutinėms byloms turi būti taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta šalutinė byla, teisė.
- 61 Šiuo klausimu pažymėtina, kad reglamento 12 konstatuojamoji dalis ir 27 straipsnis apsiriboja leidimu iškelti šalutinę bylą, kai pareiškimą pateikia asmenys, numatyti šio reglamento 29 straipsnyje, tačiau jurisdikciją turintiems teismams, neatsižvelgiant į taikytiną nacionalinę teisę, nesuteikia teisės vertinti reikalingumo kriterijų taikymo šiomis aplinkybėmis.
- 62 Be to, nors reglamento III skyriuje „Šalutinė bankroto byla“ aiškiai numatytos nuostatos, susijusios, be kita ko, su likvidatorių, paskirtų atitinkamai nagrinėjamos pagrindinėje ir šalutinėje byloje (šalutinėse bylose), bendradarbiavimu, jame nėra jokių nuorodų, susijusių su galimais „reikalingumo“ kriterijais, į kuriuos turi atsižvelgti pareiškimą iškelti šalutinę bylą gavęs teismas.

- 63 Iš to matyti, kad iš esmės dėl to, jog reglamente nėra nuostatos, nurodančios ar draudžiančios teismui iškelti šalutinę bylą tam tikromis aplinkybėmis, klausimą, ar šis teismas turi jurisdikciją ir, be kita ko, gali atsižvelgti į reikalingumo kriterijus, reglamentuoja valstybės narės, kurios teritorijoje prašoma iškelti šią bylą, nacionalinė teisė.
- 64 Tačiau šiomis aplinkybėmis primintina, pirma, kad valstybės narės, nustatydamos sąlygas šalutinei bylai iškelti, turi laikytis Sąjungos teisės ir, be kita ko, jos bendrųjų principų bei reglamento nuostatų (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Deutsche Lufthansa*, C-109/09, EU:C:2011:129, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Todėl valstybės narės, be kita ko, neturi numatyti šalutinės bylos iškėlimo sąlygų, kurios diferencijuoja, pažiedžiant nediskriminavimo principą, kreditorius, prašančius iškelti bylą, pagal jų gyvenamąją vietą ar registruotą buveinę.
- 65 Antra, pareiškimą iškelti šalutinę bylą gavęs teismas, taikydamas nacionalinę teisę, turi atsižvelgti į galimybės iškelti tokią bylą tikslus, kaip priminta šio sprendimo 34 punkte.
- 66 Trečia, pažymėtina, kad šalutinę bylą iškėlęs teismas turi atsižvelgti į pagrindinės bylos tikslus ir reglamento sistemą tam, kad būtų laikomasi lojalaus bendradarbiavimo principo (Sprendimo *Bank Handlowy ir Adamiak*, EU:C:2012:739, 63 punktą).
- 67 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad reglamentas aiškintinas taip, kad dėl to, jog pagrindinė byla yra likvidavimo byla, tai, ar pareiškimą iškelti šalutinę bylą nagrinėjantis teismas turi atsižvelgti į reikalingumo kriterijus, reglamentuoja valstybės narės, kurios teritorijoje prašoma iškelti šią bylą, nacionalinė teisė. Nustatydamos sąlygas šalutinei bylai iškelti valstybės narės turi laikytis Sąjungos teisės ir, be kita ko, jos bendrųjų principų ir reglamento nuostatų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 68 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų 3 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad likviduojant bendrovę valstybėje narėje, kitoje nei jos registruotos buveinės valstybė narė, šiai bendrovei taip pat gali būti iškelta šalutinė byla kitoje valstybėje narėje, kurioje ji turi registruotą buveinę ir kurioje jai suteiktas teisinis subjektiškumas.
2. Reglamento Nr. 1346/2000 29 straipsnio b punktą reikia aiškinti taip, kad klausimą, kuris asmuo ar institucija turi teisę pateikti pareiškimą dėl šalutinės bylos iškėlimo, reikia vertinti remiantis nacionaline valstybės narės, kurios teritorijoje prašoma iškelti šią bylą, teise. Tačiau teisės pateikti pareiškimą iškelti šalutinę bylą negalima suteikti tik kreditoriams, kurie turi gyvenamąją vietą ar registruotą buveinę valstybėje narėje, kurios teritorijoje yra nagrinėjama įmonė, ar tik kreditoriams, kurių reikalavimai kyla iš šios įmonės veiklos.
3. Reglamentą Nr. 1346/2000 reikia aiškinti taip, kad dėl to, jog pagrindinė byla yra likvidavimo byla, tai, ar pareiškimą iškelti šalutinę bylą nagrinėjantis teismas turi atsižvelgti į reikalingumo kriterijus, reglamentuoja valstybės narės, kurios teritorijoje prašoma iškelti šią bylą, nacionalinė teisė. Nustatydamos sąlygas šalutinei bylai iškelti valstybės narės turi laikytis Sąjungos teisės ir, be kita ko, jos bendrųjų principų ir reglamento nuostatų.

Parašai.